

Sygn. akt: I C 547/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lipca 2020r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Małgorzata Nowicka – Midziak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 24 lipca 2020r. w G.

sprawy z powództwa **Towarzystwa (...) sp. z o.o. spółki komandytowo – akcyjnej z siedzibą w G.**

przeciwko **R. S. (1)**

o zapłatę

- zasądza od pozwanej R. S. (2) na rzecz Towarzystwa (...) sp. z o.o. spółki komandytowo – akcyjnej z siedzibą w G. kwotę 579,71 zł (pięćset siedemdziesiąt dziewięć złotych i siedemdziesiąt jeden groszy) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 4 lutego 2007r. do dnia zapłaty;
- oddala powództwo w pozostałym zakresie;
- ustala, że powód ponosi koszty procesu w 93 %, zaś pozwana w 7 %, szczegółowe rozliczenie kosztów procesu pozostawiając referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku.

Sygnatura akt: I C 547/19

UZASADNIENIE

Powód Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G. wniosła pozew przeciwko R. S. (1) domagając się od pozwanej zapłaty kwoty 8.523,56 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 30 kwietnia 2004r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu pozwu powódka podniosła, że zawarła z pozwaną umowę pożyczki nr (...), a w dniu 31 lipca 2002r. strony dokonały renegotjacji warunków umowy. Pomimo upływu terminu zwrotu pożyczki, pozwana uregulowała jedynie częściowo swoje zobowiązanie. W konsekwencji powódka wypowiedziała umowę pożyczki. Ponadto, powódka wielokrotnie wzywała pozwaną do dobrowolnego spełnienia świadczenia, jednakże wezwania pozostały bez odpowiedzi. Wysokość odsetek została określona w umowie pożyczki, która stanowi, że od zadłużenia przeterminowanego pobierane są odsetki według zmiennej stopy procentowej ustalonej przez zarząd (...), które wynoszą 40 % w skali roku.

(pozew k. 2-3v)

W dniu 16 czerwca 2004r. w sprawie o sygnaturze I Nc 798/04 Sąd Rejonowy w Gdyni wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

(nakaz zapłaty k. 16)

Pozwana wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty, wnosząc o umorzenie odsetek i kosztów i rozłożenie należności głównej na raty. Pozwana wskazała, że jest matką samotnie wychowującą syna i nie jest w stanie jednorazowo spłacić całej zasądzonej należności. Pozwana podniosła, że umowa renegotjacyjna nie zawiera jej własnoręcznego podpisu.

(sprzeciw od nakazu zapłaty k. 20)

W piśmie procesowym z dnia 6 sierpnia 2019r. pozwana podniosła zarzut braku legitymacji procesowej po stronie (...) z uwagi na przelew wierzytelności na rzecz Towarzystwa (...) sp. z o.o. spółki komandytowo – akcyjnej z siedzibą w G., zarzut nieważności umowy pożyczki w zakresie wysokości należnych powodce odsetek za opóźnienie przekraczających wysokość odsetek maksymalnych, zarzut anatocyzmu, wskazując, że powodka nalicza odsetki kapitałowe, a jednocześnie odsetki od zadłużenia przeterminowanego, zarzut spełnienia świadczenia, podnosząc, że w toku postępowania egzekucyjnego strony uzgodniły, że pozwana wpłaci kwotę 7.000 zł, która miała wyczerpywać roszczenia powodki w zakresie należności głównej i należności ubocznych. Łącznie pozwana spłaciła kwotę co najmniej 9.116,86 zł, co jej zdaniem, pozwala na stwierdzenie, że całość zadłużenia została spłacona.

(pismo procesowe pozwanej z dnia 6 sierpnia 2019r. k. 109-116)

W trybie art. 192 pkt 3 kpc w miejsce (...) do procesu wstąpiło Towarzystwo (...) sp. z o.o. spółka komandytowo – akcyjna z siedzibą w G..

(postanowienie z dnia 24 października 2019r. k. 179)

W piśmie procesowym z dnia 11 września 2019r. Towarzystwo (...) sp. z o.o. spółka komandytowo – akcyjna z siedzibą w G. podtrzymało żądanie o zapłatę kwoty 8.523,56 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 40% rocznie od dnia 30 kwietnia 2004r. do dnia zapłaty.

(pismo procesowe powoda z dnia 11 września 2019r. k. 134-143)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 27 lipca 2001r. pomiędzy Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. z siedzibą w G. (jako pożyczkodawcą) a R. S. (2) (wówczas D. - jako pożyczkobiorcą) została zawarta umowa pożyczki na zakup towarów nr (...). Na mocy przedmiotowej umowy pożyczkodawca udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 5.654 zł na zakup sprzętu AGD. Przedmiotowa pożyczka była oprocentowana według zmiennej stopy procentowej ustalonej przez Zarząd (...) wynoszącej na dzień zawarcia umowy 26,50 % w stosunku rocznym (pkt 4). Spłata pożyczki wraz z odsetkami miała następować w równych ratach miesięcznych. Wysokość rat kapitałowych ustalało się w ten sposób, aby wraz z kwotą odsetek naliczonych od faktycznego zadłużenia dawały łącznie raty o jednakowej wysokości (pkt 5). Pożyczkobiorca zobowiązany był do spłaty pożyczki wraz z należnymi odsetkami w 24 miesięcznych ratach w terminie do dnia 27 każdego miesiąca (pkt 6). Miesięczna spłata wynosiła 306,19 zł (pkt 7). W przypadku przeterminowanej spłaty pożyczki lub jej raty zadłużenie z tego tytułu przenoszone było w dniu następnym na rachunek zadłużenia przeterminowanego. Od zadłużenia przeterminowanego pobierane były odsetki wg zmiennej stopy procentowej ustalonej przez Zarząd (...) wynoszącej na dzień zawarcia umowy 80 % (pkt 10). Jeżeli którykolwiek z warunków udzielenia pożyczki lub umowy nie zostanie dotrzymany przez pożyczkobiorcę oraz w przypadku zagrożenia lub nieterminowej spłaty raty pożyczki lub należnych odsetek, (...) mógł wypowiedzieć umowę pożyczki w całości i przystąpić do egzekwowania spłaty pożyczki (pkt 16).

(dowód: umowa pożyczki na zakup towarów nr (...) k. 4)

W wyniku renegotjacji umowy, w dniu 31 lipca 2002r. poprzednik prawny powoda i pozwana zmienili umowę, uzgadniając, że wysokość pożyczki wynosi 4.904,50 zł. Przedmiotowa pożyczka była oprocentowana według zmiennej stopy procentowej ustalonej przez Zarząd (...) wynoszącej na dzień zawarcia umowy 22 % w stosunku rocznym (pkt 4). Spłata pożyczki wraz z odsetkami miała następować w równych ratach miesięcznych. Wysokość rat kapitałowych ustalało się w ten sposób, aby wraz z kwotą odsetek naliczonych od faktycznego zadłużenia dawały łącznie raty o jednakowej wysokości (pkt 5). Pożyczkobiorca zobowiązany był do spłaty pożyczki wraz z należnymi odsetkami w 24 miesięcznych ratach w terminie do dnia 30 każdego miesiąca (pkt 6). Miesięczna spłata wynosiła kwotę 287,95 zł (pkt 7). W przypadku przeterminowanej spłaty pożyczki lub jej raty zadłużenie z tego tytułu przenoszone było w dniu

następnym na rachunek zadłużenia przeterminowanego. Od zadłużenia przeterminowanego pobierane były odsetki wg zmiennej stopy procentowej ustalonej przez Zarząd (...) wynoszącej na dzień zawarcia umowy 40 % (pkt 10). Jeżeli którykolwiek z warunków udzielenia pożyczki lub umowy nie zostanie dotrzymany przez pożyczkobiorcę oraz w przypadku zagrożenia lub nieterminowej spłaty raty pożyczki lub należnych odsetek, (...) mógł wypowiedzieć umowę pożyczki w całości i przystąpić do egzekwowania spłaty pożyczki (pkt 16).

(dowód: renegocjowana umowa pożyczki na zakup towarów nr (...) k. 88)

Pismem z dnia 13 stycznia 2003r. Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G. wypowiedziała umowę pożyczki wobec zaprzestania spłaty pożyczki, począwszy od terminu płatności przypadającego na dzień 30 września 2002r. za 30 – dniowym okresem wypowiedzenia. Jednocześnie (...) wezwał pozwaną do zapłaty kapitału pożyczki w kwocie 4.904,50 zł, odsetek karnych w wysokości 40 % w skali roku od dnia opóźnienia w spłacie kapitału pożyczki do dnia zapłaty wynoszących 1,83 zł oraz kwoty 1.073,20 zł z tytułu odsetek umownych. Wypowiedzenie zostało skierowane na adres: (...)-(...) T. ul. (...).

(dowód: wypowiedzenie umowy pożyczki z dnia 13 stycznia 2003r. k. 7)

W dniu 16 czerwca 2004r. w sprawie o sygnaturze I Nc 798/04 Sąd Rejonowy w Gdyni wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym i nakazał pozwanej, aby zapłaciła na rzecz Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. kwotę 8.523,56 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości 40 % rocznie od dnia 30 kwietnia 2004r. do dnia zapłaty oraz kwotę 1.400,50 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W dniu 7 stycznia 2005r. Sąd nadał wyżej wskazanemu nakazowi zapłaty klauzulę wykonalności.

Postanowieniem z dnia 16 kwietnia 2019r. Sąd uchylił postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności.

(nakaz zapłaty k. 16, postanowienie z dnia 16 kwietnia 2019r. k. 37)

Pismem z dnia 16 kwietnia 2009r. pozwana zwróciła się do (...) o wyjaśnienia dotyczące spłaty pożyczki, wskazując, że w 2006r. w rozmowie telefonicznej z pracownikiem Kasy ustalono, że pozwana ma dokonać spłaty kwoty 7.000 zł i nie powiadomiono jej, że została do uregulowania jakaś kwota.

W odpowiedzi pismem z dnia 21 kwietnia 2009r. (...) wskazał, że dokonane wpłaty zostały uwzględnione w rozliczeniu pożyczki i w pierwszej kolejności zostały zaliczone na należności uboczne (koszty 166,14 zł oraz odsetki 5.987,51 zł), a następnie na należność główną 846,35 zł. Jednocześnie (...) wskazał, że do spłaty pozostaje należność główna w kwocie 7.677,21 zł, odsetki w kwocie 9.894,14 zł oraz koszty w kwocie 222,88 zł.

(dowód: pismo pozwanej z dnia 16 kwietnia 2009r. k. 165)

Na podstawie umowy przelewu z dnia 11 grudnia 2014r. Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G. zbyła na rzecz Towarzystwa (...) sp. z o.o. spółka komandytowo – akcyjna z siedzibą w G. m.in. wierzytelność stwierdzoną nakazem zapłaty z dnia 16 czerwca 2004r. w sprawie o sygnaturze akt I Nc 798/04.

(dowód: umowa przelewu wierzytelności z dnia 11 grudnia 2014r. k. 5-9 akt sprawy Sądu Rejonowego w Gdyni o sygnaturze I Co 172/17)

W dniu 9 marca 2017r. Towarzystwo (...) sp. z o.o. spółka komandytowo – akcyjna z siedzibą w G. złożyło w Sądzie Rejonowym w Gdyni wniosek o nadanie nakazowi zapłaty z dnia 16 czerwca 2004r. w sprawie o sygnaturze akt I Nc 798/04 klauzuli wykonalności na jego rzecz, wskazując, że wnioskodawca nabył wierzytelność wynikającą z ww. orzeczenia na podstawie umowy przelewu wierzytelności.

(dowód: wniosek o nadanie klauzuli wykonalności wraz z załącznikami k. 2-24 akt sprawy Sądu Rejonowego w Gdyni o sygnaturze I Co 172/17)

Postanowieniem z dnia 2 czerwca 2017r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt I Co 172/17 Sąd Rejonowy w Gdyni nadał klauzulę wykonalności prawomocnemu nakazowi zapłaty wydanemu przez Sąd Rejonowy w Gdyni w dniu 16 czerwca 2004r. w sprawie o sygnaturze akt I Nc 798/04 przeciwko dłużnikowi R. D. na rzecz Towarzystwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo – akcyjnej z siedzibą w G., na którą przeszło uprawnienie wierzyciela – Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G..

(dowód: postanowienie z dnia 2 czerwca 2017r. k. 33 akt sprawy Sądu Rejonowego w Gdyni o sygnaturze I Co 172/17)

Postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2019r. Sąd Rejonowy w Gdyni uchylił postanowienie z dnia 2 czerwca 2017r.

(dowód: postanowienie z dnia 8 kwietnia 2019r. k. 43 akt sprawy Sądu Rejonowego w Gdyni o sygnaturze I Co 172/17)

W oparciu o tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Gdyni z dnia 16 czerwca 2004r. w sprawie o sygnaturze akt I Nc 798/04 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 2 czerwca 2017r. Komornik sądowy przy Sądzie Rejonowym w Tczewie A. Z. prowadził przeciwko pozwanej następujące postępowania egzekucyjne:

- Km 1757/05, w którym wyegzekwowano kwotę 1.500 zł, przy czym koszty egzekucyjne wyniosły 199,64 zł, zaś wierzycielowi przekazano kwotę 1.300,36 zł (co stanowi sumę wpłat w kwotach: 307,70 zł dokonanej w dniu 3 listopada 2005r. i 992,66 zł dokonanej w dniu 6 grudnia 2005r.);

- Km 993/09, w którym egzekucja okazała się całkowicie bezskuteczna, a koszty egzekucyjne w kwocie 155,88 zł zostały pokryte z zaliczki wierzyciela;

- Km 1302/18, w którym egzekucja okazała się całkowicie bezskuteczna, a koszty egzekucyjne w kwocie 348,78 zł zostały pokryte z zaliczki wierzyciela.

(dowód: informacja Komornika z dnia 3 lutego 2020r. k. 225, rejestr spłaty k. 162)

Ponadto, pozwana dokonała na rzecz powódki także wpłat w wysokości:

- 7.000 zł w dniu 31 stycznia 2006r.

- 67 zł w dniu 10 listopada 2009r. w toku postępowania egzekucyjnego Km 993/09;

(dowód: rejestr spłaty k. 162)

Pozwana R. S. (1) utrzymuje się z renty rodzinnej po mężu w kwocie 1.550 zł. Jest właścicielką mieszkania, nie ma innych nieruchomości, wartościowych ruchomości, oszczędności. Miesięczne wydatki wynoszą około 1.000 zł. Pozwana nie ma na utrzymaniu żadnych osób.

(dowód: przesłuchanie pozwanej płyta CD k. 208)

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, dowodu z zeznań świadka S. D., a także dowodu z przesłuchania pozwanej.

Oceniając zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy Sąd nie dopatrył się żadnych podstaw do kwestionowania wiarygodności i mocy dowodowej dokumentów prywatnych powołanych w ustaleniach stanu faktycznego. Podkreślić należy, iż żadna ze stron nie kwestionowała autentyczności tych dokumentów, ani też nie zaprzeczyła, iż osoby podpisane pod tymi pismami nie złożyły oświadczeń w nich zawartych. Wprawdzie, w sprzecznie od nakazu zapłaty pozwana podniosła, że podpis pod renegocjowaną umową pożyczki nie stanowi jej własnoręcznego podpisu, niemniej po przedłożeniu kompletnego odpisu umowy poświadczonego przez fachowego

pełnomocnika powoda, pozwana nie formułowała już żadnych zarzutów co do autentyczności umowy. W tym stanie rzeczy Sąd doszedł do przekonania, że wymienione powyżej dowody odzwierciedlają faktyczną treść stosunku prawnego łączącego pozwaną i poprzednika prawnego powoda, a także fakt jego rozwiązania w drodze wypowiedzenia, a także fakt nabycia wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki przez obecnego powoda.

Nadto, za wiarygodne Sąd uznał dowody z dokumentów urzędowych znajdujących w aktach sprawy o sygnaturze I Co 172/17 tutejszego Sądu oraz dokumenty przedstawione przez Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Tczewie A. Z.. Zważyć bowiem należy, iż żadna ze stron nie próbowała wzruszyć domniemań autentyczności oraz prawdziwości, jakie przysługują tym dokumentom na mocy art. 244 kpc.

Sąd nie dopatrył się również podstaw do kwestionowania zeznań świadka S. D.. Świadek potwierdził, że dokonał pojedynczych wpłat na polecenie pozwanej, co znajduje odzwierciedlenie w dokumentach. Niemniej świadek nie posiadał natomiast wiedzy co do szczegółów zawarcia umowy pożyczki oraz jej wykonania.

Podobnie, Sąd dał wiarę zeznaniom pozwanej co do dokonanych przez nią wpłat, albowiem zeznania pozwanej nie stoją w sprzeczności z treścią dokumentów przedłożonych przez powoda oraz Komornika. Brak było również podstaw do kwestionowania zeznań pozwanej co do jej sytuacji osobistej oraz majątkowej.

Podstawę prawną powództwa stanowiły przepisy art. 720 kc i art. ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081 ze zm.). Wedle bowiem art. 66 ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim do umów zawartych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe. W myśl art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności, zwany dalej "kredytodawcą", udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci. Natomiast wedle art. 2 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki. W myśl art. 720 § 1 kc przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

W toku niniejszego postępowania pozwana podniosła szereg zarzutów przeciwko żądaniu pozwu. Przede wszystkim pozwana zarzuciła, że pierwotny powód Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo – Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G. nie posiada legitymacji procesowej w niniejszej sprawie, albowiem zbył wierzytelność wynikającą z umowy pożyczki na rzecz Towarzystwa (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowo – akcyjnej z siedzibą w G.. Zważyć jednak należy, iż nabywca wierzytelności wstąpił do sprawy – za zgodą pozwanej – w miejsce dotychczasowego powoda i tym samym po stronie powodowej występuje podmiot legitymowany do dochodzenia roszczeń z tytułu przedmiotowej umowy pożyczki z dnia 27 lipca 2001r. zmienionej aneksem z dnia 31 lipca 2002r.

Pozwana podniosła również zarzut nieważności w zakresie wysokości należnych powódce odsetek za opóźnienie, podnosząc, że zastrzeżone w umowie odsetki od zadłużenia przeterminowanego zostały zastrzeżone w rażąco wygórowanej wysokości i stanowią lichwę. Zważyć należy, iż przedmiotowa umowa pożyczki została zawarta w dniu 27 lipca 2001r., a więc w czasie, kiedy nie obowiązywały jeszcze ustawowe ograniczenia wysokości odsetek umownych. Dopiero ustawą z dnia 7 lipca 2005r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 157, poz. 1316) został do art. 359 kc zostały dodane § 2¹ stanowiący, iż: „Maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne)”, a także § 2² o brzmieniu „Jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych, należą się odsetki maksymalne”. Powyższe zmiany weszły w życie z dniem 20 lutego 2006r. Nadto, podkreślić należy, iż zgodnie z art. 5 ustawy nowelizującej przepisy tej ustawy stosuje się do czynności prawnych dokonywanych po jej wejściu w życie. Teoretycznie zatem przepisy odnoszące się do ograniczenia wysokości odsetek umownych nie mają zastosowania do umowy, będącej przedmiotem niniejszej sprawy. Zważyć jednak należy, iż w stanie prawnym obowiązującym przed wejściem w życie ustawy z dnia 7 lipca 2005r., przeciwdziałaniu zastrzegania zbyt wysokich odsetek służył na

gruncie przepisów prawa cywilnego przede wszystkim art. 58 § 2 kc, który pozwala uznać zbyt wygórowane odsetki jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, czego konsekwencją jest częściowa nieważność umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2019r., V CSK 626/17, L.). W wyroku z dnia 8 stycznia 2003r., II CKN 1097/00 (OSNC 2004, Nr 4, poz. 55) Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że pozostawienie stronom swobody określenia wysokości odsetek, gdy ich źródłem jest ustawa, jak i wówczas gdy dopuszczalność ich wynika z umowy, nie uchyla kontroli tych stosunków prawnych formowanych w warunkach wolności gospodarczej pod kątem ogólnych klauzul zabezpieczających obrót gospodarczy przed zjawiskami patologicznymi, które mimo pozornej zgodności z innymi przepisami nie mogą doznawać ochrony ze strony państwa. Odwołanie się do zasad współżycia społecznego zarówno w art. 353¹ kc jak i w art. 58 kc ma charakter uniwersalny. Ograniczenia wynikające z tych przepisów odnoszą się bowiem oprócz obrotu powszechnego także do obrotu profesjonalnego. Żaden z tych przepisów nie czyni przecież różnic podmiotowych. Różnica w odniesieniu do podmiotów prowadzących zawodowo działalność gospodarczą sprowadza się do tego, że w odniesieniu do profesjonalnego obrotu należy stosować surowsze kryteria ocen z punktu widzenia uczciwości, rzetelności czy obowiązku zachowania lojalności. Przy czym ocena ta została pozostawiona sądom dokonującym jej na podstawie znajomości zjawisk ekonomicznych i społecznych z uwzględnieniem doświadczenia życiowego. W wyroku z dnia 31 stycznia 2019r., V CSK 626/17, L. Sąd Najwyższy stwierdził natomiast, że treść nowego art. 359 § 2¹ kc może stanowić przesłankę dokonywanej w toku procesu oceny, czy konkretne odsetki umowne mieściły się w dozwolonej stronom swobodzie kształtowania treści stosunku prawnego, czy też nie. Wprowadzona w 2006r. górna granica wysokości odsetek słusznie została wskazana przez sądy niższej instancji jako wskazówka dla oceny, czy poziom odsetek ustalonych w okresie przed wejściem w życie przepisów o odsetkach maksymalnych mieści się w granicach dozwolonej swobody umów. Artykuł 359 § 2¹ kc, choć nie znajduje wprost zastosowania, wyznacza jednak kierunek oceny postanowień umowy z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Skoro w dniu 7 lipca 2005r. (dzień ogłoszenia ustawy - Dz.U. z dnia 19 sierpnia 2005r.), ustawodawca uchwalił ograniczenie odsetek umownych na określonym poziomie, które znajduje zastosowanie od dnia 20 lutego 2006r., to trzeba przyjąć, że poziom ten wyraża maksymalny dopuszczalny przez ustawodawcę „poziom tolerancji” odsetek, tzn. taki poziom, do którego nie mamy jeszcze do czynienia z lichwą. Trudno bowiem przyjąć, że do 2006r. swoboda umów w zakresie odsetek - ujęta nie formalnie, lecz materialnie - miałyby być wyznaczona na zasadniczo odmiennym poziomie, niż w okresach nieznacznie wcześniejszych. Stąd uzasadnienie przyjęcia dla odsetek maksymalnych sprzed wejścia w życie nowelizacji kodeksu cywilnego na poziomie odpowiadającym w przybliżeniu dwukrotności odsetek ustawowych. Inna sprawa, że poziom wyznaczony przez art. 359 § 2¹ kc nie podlega uwzględnieniu w sposób „mechaniczny”, bez głębszego odniesienia do konkretnego stanu faktycznego. Poziom odsetek maksymalnych określony w tym przepisie stanowi jedynie jedną ze wskazówek, ocenianych w związku z całokształtem postanowień umownych”. Podkreślić także należy, iż zakaz lichwy wyrażony w art. 359 § 2 kc odnosi się również do odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2017r., I CNP 11/16, L.). W doktrynie wskazuje się, że przed jednoznacznym określeniem maksymalnej wysokości odsetek za opóźnienie przez nowelizację Kodeksu cywilnego dokonaną ustawą z dnia 9 października 2015r. za stosowaniem art. 359 § 2² kc również do odsetek za opóźnienie (art. 481 kc), których wysokość została oznaczona w treści czynności prawnej, przemawiała wykładnia funkcjonalna (por. K. Osajda, Kodeks cywilny. Komentarz, wyd. 26, 2020).

Mając zatem na uwadze podniesione powyżej okoliczności Sąd uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy postanowienia umowne dotyczące odsetek umownych za opóźnienie są nieważne. Zdaniem Sądu biorąc pod uwagę wysokość kapitału pożyczki (5.654 zł) zastrzeżenie odsetek od zadłużenia przeterminowanego na poziomie 40 % stanowi rażące naruszenie zasad uczciwości i tym samym naruszenie zasad współżycia społecznego. Wskazana wysokość odsetek niewątpliwie stanowi przykład lichwy, stanowiąc źródło nieuczciwego wzbogacenia się pożyczkodawcy. Zastrzeżenie odsetek w tak znacznej wysokości jest zachowaniem nieetycznym, którego celem było jedynie czerpanie korzyści ze słabszej pozycji finansowej dłużnika. Zwrócić należy uwagę, że w okresie od marca 2003r. do listopada 2009r. stopa lombardowa kształtowała się na poziomie około 5-7 %, co jednoznacznie wskazuje, że odsetki na poziomie 40 % są wygórowane. W przypadku zastrzeżenia odsetek w wysokości 40 % wpłaty pożyczkobiorcy

w pierwszej kolejności byłyby zaliczane na poczet odsetek, a na kapitał, co powodowałoby, że mimo dokonywania spłaty, pożyczkodawca wciąż posiada znaczne zadłużenie.

Kolejny zarzut pozwanej dotyczył spełnienia świadczenia. W niniejszej sprawie Towarzystwo (...) sp. z o.o. spółka komandytowo – akcyjna z siedzibą w G. ostatecznie wносиło o zapłatę kwoty 8.523,56 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 40 % rocznie od dnia 30 kwietnia 2004r. do dnia zapłaty, wskazując, że na sporną kwotę składa się kapitał pożyczki w kwocie 4.904,50 zł oraz kwota 3.619,06 zł z tytułu odsetek umownych karnych za opóźnienie w wysokości 40 % rocznie. Powód podnosił, że wcześniejsze wpłaty dokonane przez pozwaną pokryły m.in. kwotę odsetek od odsetek karnych w kwocie 2.542,27 zł, odsetki umowne kapitałowe w wysokości 3.445,24 zł oraz odsetki karne w kwocie 846,35 zł (do zapłaty pozostawała kwota odsetek karnych w kwocie 2.772,71 zł). Odnosząc się do wysokości roszczenia należy wskazać, że pomiędzy stronami nie było sporu, że po renegecjonowaniu umowy kapitał pożyczki wynosił 4.904,50 zł. Zgodnie z pkt 4 umowy z dnia 31 lipca 2002r. odsetki kapitałowe naliczane były wg stopy procentowej wynoszącej 22 % w stosunku rocznym. Przedmiotowe odsetki obliczone za okres dwóch lat wynoszą 2.160,94 zł. Przyjęto stopę procentową wskazaną w umowie, albowiem powód nie wykazał w jaki sposób zmianie ulegało oprocentowanie pożyczki. Ponadto, taka wysokość oprocentowania nie przekraczała wysokości wprowadzonego w okresie późniejszym oprocentowania maksymalnego stanowiącego czterokrotność stopy lombardowej NBP w skali roku. Strona pozwana powoływała się na treść art. 7 a ustawy o kredycie konsumenckim, zgodnie z którym łączna kwota wszystkich opłat, prowizji oraz innych kosztów związanych z zawarciem umowy o kredyt konsumencki, z wyłączeniem udokumentowanych lub wynikających z innych przepisów prawa kosztów, związanych z ustanowieniem, zmianą lub wygaśnięciem zabezpieczeń i ubezpieczeń (w tym kosztów ubezpieczenia spłaty kredytu, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4), nie może przekroczyć 5% kwoty udzielonego kredytu konsumenckiego. Jednakże jak wskazuje się w orzecznictwie odsetki umowne od udzielonej kwoty kredytu stanowią koszt zasadniczy umowy i są elementem całkowitego kosztu kredytu, a zatem nie dotyczy ich ograniczenie, o którym mowa w art. 7a ustawy z dnia 20 lipca 2001 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 100, poz. 1081), gdyż regulacja ich dotycząca znajduje się w art. 359 § 2[1] - 2[4] kc (por. wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 23 maja 2014r., II Ca 225/14, L.). Z uwagi na nieważność zapisów dotyczących odsetek karnych (za opóźnienie) należało przyjąć, że powodowi należą się odsetki ustawowe. Zgodnie bowiem z ówczesnie obowiązującym przepisem art. 481 § 2 kc jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Odsetki ustawowe w rozumieniu art. 481 § 2 kc należne powodowi za okres od wypowiedzenia umowy (wobec niewykazania przez powoda daty wypowiedzenia umowy (przedłożone koperty i zpo nie dotyczą korespondencji nadanej w styczniu 2003r., lecz korespondencji nadanej w 2002r.) i wobec braku kwestionowania przez stronę pozwaną skuteczności wypowiedzenia – przyjęto, że całość kapitału pożyczki stała się natychmiast wymagalna z upływem 30 dni od dnia następującego 14 dni po dniu sporządzenia wypowiedzenia, tj. z dniem 28 lutego 2003r.) do dnia 31 stycznia 2006r., kiedy nastąpiła zapłata kwoty 7.000 zł wynoszą 1.814,63 zł. W toku postępowania egzekucyjnego om sygnaturze Km 1757/05 dokonano dwóch wpłat w dniu 3 listopada 2005r. w kwocie 307,70 zł i w dniu 6 grudnia 2005r. w kwocie 992,66 zł. Łącznie zatem w toku postępowania egzekucyjnego Km 1757/05 dokonano wpłat w wysokości 1.300,36 zł (taką też kwotę wskazał Komornik w zaświadczeniu z dnia 3 lutego 2020r. k. 225). W dniu 6 stycznia 2006r. nastąpiła kolejna wpłata w kwocie 7.000 zł. Dokonując rozliczenia zadłużenia pozwanej należy wskazać, że wpłaty w łącznej kwocie 8.300,36 zł (307,70 zł, 992,66 zł i 7.000 zł) pokryły odsetki ustawowe (za opóźnienie) w kwocie 1.814,63 zł, odsetki umowne w kwocie 2.160,94 zł, a także część kapitału pożyczki w kwocie 4.324,79 zł. Po uwzględnieniu ww. wpłat do zapłaty pozostawała część kapitału pożyczki w kwocie 579,71 zł. Kolejna wpłata w kwocie 67 zł nastąpiła w dniu 10 listopada 2009r. Odsetki ustawowe (za opóźnienie) naliczone za okres od 1 lutego 2006r. od 10 listopada 2009r. od kwoty pozostałego do zapłaty kapitału wynosiły 259,76 zł. Z powyższego wynika, że zobowiązanie nie zostało dotąd spłacone w całości. Zaliczając zatem wpłatę w kwocie 67 zł na poczet odsetek za opóźnienie. Należy wskazać, że do zapłaty pozostaje kwota kapitału pożyczki w wysokości 579,71 zł. Wpłacona kwota 67 zł odpowiada wysokości odsetek ustawowych należnych za okres od 1 lutego 2006r. (tj. od dnia następnego po poprzedniej wpłacie) do dnia 3 lutego 2007r. W tym stanie rzeczy należało uznać, że na zobowiązanie pozwanej składa się kwota 579,71 zł tytułem niespłaconego kapitału pożyczki wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 4 lutego 2007r. do dnia zapłaty.

Brak jest przy tym podstaw do obciążania pozwanej kosztami prowadzenia postępowania egzekucyjnego przez powoda i jego poprzednika prawnego. Zważyć bowiem należy, iż nakaz zapłaty nie uprawomocnił się, a tym samym brak było podstaw do nadania mu klauzuli wykonalności, a zatem również do prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Ponadto, jak wskazano powyżej, roszczenie powoda w znacznym zakresie było nieuzasadnione. W razie niecelowego względnie bezpodstawnego wszczęcia lub przeprowadzenia egzekucji, koszty postępowania egzekucyjnego powinien ponosić wierzyciel, a dłużnik ma prawo żądać od niego zwrotu kosztów obrony przed taką egzekucją (por. uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 1986r. - zasada prawna - III CZP 40/86, OSNCP 1987, nr 5-6, poz. 71, i z dnia 4 marca 1987r., III CZP 88/86, OSNCP 1987, nr 11, poz. 166, uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 2004r., III CZP 16/04, OSNC 2005, nr 6, poz. 103, z dnia 1 czerwca 2007r., III CZP 37/07, OSNC 2008, nr 7-8, poz. 74, i z dnia 8 marca 2013r., III CZP 1/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 136, oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2012r., III CZP 47/12, "Monitor Prawniczy" 2012, nr 20, s. (...)). Niewątpliwie, uchylenie klauzuli wykonalności, wskutek uznania, że orzeczenie nie było prawomocne, a tym samym nie stanowiło tytułu egzekucyjnego, nie może stanowić powodu do obciążenia dłużnikami kosztami egzekucyjnymi. W okolicznościach niniejszej sprawy pozwana w terminie wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty, a zatem nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty było przedwczesne.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 720 kc i art. ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim należało zasądzić od pozwanej na rzecz powoda kwotę 579,71 zł tytułem niespłaconego kapitału pożyczki wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 4 lutego 2007r. do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie powództwo, na podstawie powołanych powyżej przepisów a contrario, podlegało oddaleniu.

Sąd nie uwzględnił natomiast wniosku pozwanej o rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty. Zgodnie z treścią przepisu art. 320 kpc w szczególnie uzasadnionych wypadkach sąd może w wyroku rozłożyć na raty zasądzone świadczenie. Jak wskazuje się w judykaturze uprawnienie przewidziane w art. 320 kpc przysługuje sądowi w szczególnie uzasadnionych wypadkach, a więc w sytuacjach, w których ze względu na stan majątkowy, rodzinny czy zdrowotny spełnienie zasądzzonego świadczenia byłoby dla pozwanego niemożliwe do wykonania lub w każdym razie bardzo utrudnione i narażałoby jego lub jego bliskich na niepowetowane szkody. Rozłożenie świadczenia na raty ma w szczególności na celu uchronienia pozwanego od postępowania egzekucyjnego poprzez umożliwienie mu wykonania wyroku w sposób dobrowolny (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 3 października 2019r., I ACa 459/19, L.). Zważyć należy, iż na zasądzoną kwotę składają się bowiem niespłacony kapitał pożyczki w wysokości 579,71 zł oraz odsetki ustawowe za opóźnienie naliczone od dnia 4 lutego 2007r. do dnia zapłaty. Na dzień wyrokowania wysokość odsetek ledwie przekracza kwotę 800 zł. Zatem łączna kwota do zapłaty nie przekracza 1.400 zł. Zatem kwota ta nie przekracza miesięcznych dochodów pozwanej i w związku z tym rozłożenie jej na raty jest niecelowe.

O kosztach procesu Sąd orzekł na mocy art. 100 kpc i ustalił, że powód ponosi koszty procesu w 93 %, zaś pozwana w 7 %. Natomiast szczegółowe rozliczenie kosztów procesu – na mocy art. 108 § 1 kpc – Sąd powierzył referendarzowi sądowemu po uprawomocnieniu się niniejszego wyroku.